

Aluehallintoviraston suorittamat tarkastukset tiloilla ja tukivalvonta

14.1.2021

Lounais-Suomen aluehallintovirasto
Lääkineläinlääkäri Heli Haukioja

Luennon sisältö

- Aluehallintoviraston tarkastustoiminta, otannat
- Täydentävien ehtojen valvonta:
 - Miksi valvotaan
 - Miten valvotaan ja kuinka paljon
 - Mitä valvotaan
 - Mahdolliset seuraukset?
- Valvonta lammas- ja vuohitiloilla
 - Kielletyt aineet, lääkejäämät, kirjanpito
 - Hyvinvoinnin valvonta
 - Elintarvikehygienia
 - Maidontuotanto
- Miksi alkutuotannon hygienia ja tartuntatautien hallinta on tärkeää? Käytännön riskinhallinta

AVI:n tekemät tarkastukset tuotantoeläintiloilla

- Täydentävien ehtojen (TE) -tarkastukset
- Otantaeläinsuojelutarkastukset, eläinsuojelulain 48 §:n mukaan
- Lääkekirjanpidon tarkastukset
- Eläinsuojelulain 39 §:n mukaiset epäilyyn perustuvat tarkastukset

AVIn suorittama otantavalvonta

- **Eu-eläinsuojeluotanta**
 - Vuosittain noin 30 tilaa LSAVIN alueella
 - Läänineläinlääkärin suorittama eläinsuojeluvalvontakäynti
 - Käynnin yhteydessä tehdään yleensä myös tilan lääkkeiden käytön tarkastus
- **Täydentävien ehtojen valvonta**
 - Satunnais- tai riskiperäinen otanta → **31** (4 satunnaista ja 27 kohdennettua) tilaa LSAVIN alueella 2019
 - Vähintään 1 % tiettyjä EU-tukia hakeneista tiloista
 - Naudat, siat, lampaat, vuohet, > 350 kanan munintakanalat, broilerit ja kalkkunat
- **Muun valvonnan yhteydessä havaittu puute TE-vaatimuksissa → AVI laajentaa TE-valvonnaksi (hallinnollinen valvonta)**

Täydentävien ehtojen (TE) valvonta

- Täydentävät ehdot ovat joukko vaatimuksia, joiden noudattaminen on useimpien viljelijätukien maksamisen ehtona
 - Vaatimukset ovat jo voimassa olevaa lainsäädäntöä
- Säädösperusta 2020
 - Neuvoston ja parlamentin asetus 1306/2013, Komission delegoitu asetus 640/2014 ja Komission täytäntöönpanoasetus 809/2014
 - velvoite jäsenmaalle järjestää TE-tarkastuksia
 - Maataloustukien toimeenpanolaki 192/2013 → kansallinen vaatimus
 - Valtioneuvoston asetus täydentävien ehtojen lakisääteisistä hoitovaatimuksista sekä niiden ja hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimusten noudattamisen valvonnasta 7/2015 muut.124/2018
- **2021 tilanne vielä avoin**
- **Aiempina vuosina on valvottu 1 % tiettyjä EU-tukia hakeneista tiloista**
- **2020 koronatilanteen vuoksi on valvottu n. 0,5 % tiloista**

Täydentävien ehtojen (TE) valvonta

- AVIn valvontaan kuuluvat
 - Eläimistä saatavien elintarvikkeiden tuotanto ja turvallisuus
 - Tuotantotilojen hygienia
 - Maidon- ja munantuotannon hygieniavaatimukset
 - Lääkityskirjanpitoa koskevat vaatimukset
 - Eläinlääkejäämät
 - Tuotantoeläimiltä kielletyt aineet
 - Kasvinsuojeluaine- ja eläinlääkejäämät
 - Eläintaudit
 - TSE-taudit
 - Tuonti/vienti
 - Eläinten hyvinvointi
 - Eläinten merkitseminen ja rekisteröinti (yhteistyössä ELY:n kanssa)

TE-valvonta

- Valvonta **maataloustoimintaan** liittyvää
- Jos tilalla ei kasvateta tai pidetä maataloustarkoituksiin tuotantoeläimiä **ei** TE-valvontaa kohdisteta näihin (esim. urheilutarkoitus, kotitarvekäyttö, ”lemmikit”, hevoset, jotka hevospassissa on merkitty pysyvästi elintarvikeketjuun kelpaamattomiksi)
- Kaikki maataloustarkoituksessa pidettävät ja kasvatetut tuotantoeläimet valvotaan, vaikka eläimistä ei olisi haettu maataloustukia
- **JOS** tilalla on suomenkarjaa, suomenhevosta, suomen-, ahvenanmaan-, tai kainuunlampaita, maatiaiskanoja tai –kukkoja ja tila on solminut **alkuperäisrotujen kasvattajasopimuksen → kaikki valvotaan vaikka 1 kpl**

Sekä riskiotantaan että satunnaisotantaan valituilla tiloilla tehdään tilan eläimille kaikki asiaan kuuluvat tarkastukset alla olevan taulukon mukaan.

riskiotannan osaotokset:	Nautatilat			Sikatilat	Siipi-karja- tilat	Siipi- karja- tilat	Lam- mas-tilat	Vuo-hi- tilat	Muut tuo- tanto- eläimet
tilan eläimet:	naudat			siat	broilerit, kalkkunat	munivat kanat	lam-paat	vuo-het	
riskiotannan osaotokset:	Mai-don tuo- tanto	Lihan- tuo- tanto	Vasikat						
Tarkastukset:									
Tuotantoeläimiltä kielletyt aineet	X	X		X	X				
Eläimistä saatavien elintarvikkeiden tuotantohygienia	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Eläintaudit (TSE- vaatimukset)	X	X	X				X	X	
Eläinten hyvinvointi	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Rehut	X	X	X	X	X	X	X	X	X

TE-valvonta vuonna 2020

- Lounais-Suomen alueella 14 tilaa

- Siat
- Naudat
- Lampaat
- Broilerit

→ Laiminlyöntejä todettiin 4 tilalla

- Osa valvonnoista ei vielä valmiina, vierasainevalvonnan tulos ei vielä käytettävissä.

Muu valvonta tiloilla, joka voi johtaa TE-valvontaan

- 1) Elintarvikkeet (tuotantotilojen hygieniä, tuotantoeläimiltä kielletyt aineet ja eläinlääkejäämät)
 - Tuotantotilojen hygieniatarkastukset (kanalat; tulee laajenemaan myös lihan tuotantotiloihin KELL)
 - Salmonellavalvonta (siipikarja, jalostussikalat KELL)
 - Vierasainevalvonta (tiloilla, teurastamolla KELL)
- 2) Eläintaudit (TSE-taudit, tuonti/vientivaatimukset)
 - Lampaiden ja vuohien TSE-tarkastus (KELL)
 - Tuonti/ vientitarkastukset (KELL / LELL)
- 3) Eläinten hyvinvointi
 - Epäilyyn perustuvat tarkastukset (KELL / LELL)
 - Otantaan perustuvat tarkastukset (ns. EU-eläinsuojelutarkastukset LELL)

Jos TE-vaatimuksissa todetaan puutteita

- Mikäli laiminlyöntejä → LEL antaa ehdotuksen mahdollisesta tukisanktiosta ELY-keskuksen täydentävien ehtojen koordinaattorille, joka kokoaa kaikki tilalle ko. vuonna tehdyt tarkastukset yhteen ja vahvistaa lopulliset sanktioprosentit → kunnan maatalousviranomaisen tekee lopullisen valituskelpoisen päätöksen
- Ylivoimaisesta esteestä tulee olla ilmoittanut ennen valvontaa 15 arkipäivän sisällä tilanteen havaitsemisesta maatalousviranomaiselle (esimerkiksi pitkäaikainen työkyvyttömyys tai poikkeuksellinen olosuhde)
- Laiminlyönnistä ei sanktioida, jos tilanne johtuu ylivoimaisesta esteestä

Tukisanktion muodostuminen

- Laiminlyönnin osalta arvioidaan laajuus, kesto ja vakavuus
 - Tavanomainen sanktioehdotus 3 %
 - Varhainen varoitus 0 %
 - 1-5 % sanktioehdotus
 - Tahallisuus, 20-100 %
 - Toistuvuus, mikäli samaan arviointikohtaan kuuluvassa asiassa havaitaan puutteita tietyn ajan sisällä uudelleen.
- Tukisanktioehdotuksesta kuullaan tuottajaa ennen sen lähettämistä täydentävien ehtojen koordinaattorille
 - Tuottajaa kuullaan sekä laiminlyöntihavainnosta että tukisanktioehdotuksesta

Kiellettyjä aineita, eläinlääkejäämiä ja lääkekirjanpitoa koskevat vaatimukset

1. Kielletyt aineet

- eläinten kasvua ja tuotantoa edistävät lääkeaineet (esim. stilbeenit, tyreostaatit, estradiolit)
- osalla TE-otantatiloista otetaan näytteitä (veri-, virtsa-, uloste-, vesi- tai rehunäytteitä)
- tarkoituksena selvittää, onko tila käyttänyt kiellettyjä hormoneja

2. Eläinlääkejäämät

- laajennuksen kautta, jäämä löytynyt muun valvonnan yhteydessä

3. Lääkekirjanpitoa koskevat vaatimukset

- kirjanpito kaikesta lääkityksestä – myös ennaltaehkäisevästä (loislääkkeet, rokotukset)

1. eläimen tai eläinryhmän tunnistustiedot
2. lääkityksen antopäivämäärä
3. lääkityksen aloittaja (eläinlääkäri, eläinten omistaja, hoitaja jne)
4. lääkkeen/lääkerehun käyttöaihe
5. lääkkeen/lääkerehun nimi
6. lääkkeen määrä
7. varoaika
8. lääkkeen myyjä

Eläimistä saatavien elintarvikkeiden tuotantohygienia (kaikki tilat)

4. Elintarvikkeiden jäljitettävyys

- AVI valvoo vain siipikarjan osalta

5. Jätteiden ja vaarallisten aineiden varastointi

- elintarvikkeiden saastumisen näkökulmasta, mm. raatojen ja jätteiden käsittely

6. Elintarvikkeista ihmisiin siirtyvien tartuntatautien kulkeutuminen ja leviäminen estetään

7. Elintarvikkeiden tuotantoon liittyvistä ihmisten terveyden merkityksellisten tutkimusten tuloksista pidetään kirjaa

- salmonellavalvontaohjelma, broilereiden kampylobakteerivalvonta
- eläinten teurastiedot, muut alkutuotantopaikalla elintarvikelainsäädännön nojalla tehdyt tarkastukset
- valvonnassa katsotaan viimeisen vuoden tietoja, kirjanpidon säilytys yleensä 3 vuotta

Maidontuotantoa koskevat vaatimukset

1. Maidontuotantoeläinten terveydentila on hyvä
 - raaka- ja ternimaidon on oltava peräisin eläimistä, joiden yleinen terveydentila on hyvä
2. Maidon jäähdytys- ja säilytysolosuhteet eivät heikennä maidon elintarviketurvallisuutta
3. Tilalla on toimintaa soveltuvat jäähdytyslaitteet
4. Maidon säilytystilat on suojattu tuhoeläimiltä
5. Maidon kanssa kosketuksiin joutuvat pinnat on pidetty puhtaina
6. Lypsäminen hygieenisesti
7. Sairaiden eläinten maito ja jäämiä sisältävä maito lypsetään erikseen

<https://yhteishyva.fi/ruoka-ja-reseptit/vuohenmaidosta-syntyy-herkullisia-juustoja/article-220546>

Miksi alkutuotannon hygienia ja tartuntatautien hallinta on tärkeää?

Nautatilojen salmonellatartunnat saatu pääosin kitkettyä – taudinaiheuttaja ei ole selvinnyt

Viime vuonna salmonellatapauksia oli poikkeuksellisen runsaasti pohjalaismaakunnissa ja koko maassa.

Salmonella 15.1.2020 klo 11.44 | päivitetty 15.1.2020 klo 12.07

Ulkomaiset rehut, haittaeläinten ulosteet rehussa tai ulkomailta tuodut teurasjätteet – näitä kaikkia epäillään lisääntyneiden tilatartuntojen syyksi.

Eläinten hyvinvointisäädösten noudattaminen

- 1) Pitopaikan yleiset vaatimukset
- 2) Tilavaatimukset
- 3) Eläinsuojan olosuhteet
- 4) Hyvinvoinnista huolehtiminen
- 5) Ruokinta ja juotto

- Vaatimukset tulevat:

- Eläinsuojelulaista (247/1996)
- Eläinsuojeluasetuksesta (396/1996)
- Valtioneuvoston asetuksesta lampaiden (587/2010) ja vuohien (589/2010) suojelusta

Eläinten hyvinvointisäädösten noudattaminen

Yleisimmät havaitut puutteet lampailla ja vuohilla

- Riittämätön ruokinta ja / tai loishäätö (laihat eläimet)

Lampaat:

- Jos rehua ei ole jatkuvasti tarjolla: ruokintahäkin reunan pituuden lammasta kohden on oltava vähintään 35 cm (tiine uuhi 45 cm) suoraa ruokintahäkkiä käytettäessä ja vähintään 20 cm ympyränmuotoista ruokintahäkkiä käytettäessä
- Jos rehua on jatkuvasti tarjolla: ruokintahäkin reunan pituuden lammasta kohden on oltava vähintään 17 cm.

Vuohet:

- Vuohilla ruokintahäkin reunan pituuden tulee olla 20 cm kileillä, 33 cm nuorvuohilla, 40 cm aikuisilla vuohilla ja 45 cm tiineillä kutuilla
- Jos rehua on jatkuvasti tarjolla vähimmäisvaatimus on puolet tästä.

Eläinten hyvinvointisäädösten noudattaminen

Yleisimmät havaitut puutteet lampailla ja vuohilla:

- Likaisuus pitopaikassa, eläinten likaisuus
 - lanta ja virtsa eivät saa liata rehua ja juomavettä
- Pitopaikan turvallisuus
- Juomakuppeja 1 / 30 lampaan ryhmä
 - Juomavesi ei saa jäätyä
- Sorkkien hoito/ ylipitkät sorkat
- Lampaiden keritseminen

Tautiriskien käytännön hallinta tiloilla

- Eläinliikenne
 - eläinaineksen hankinta kotimaasta / ulkomailta /eläinten siirrot
- Rehut ja kuivikkeet
 - tuontirehu (mahdollinen salmonellariski)
 - haittaeläimet (jyrsijät/linnut)
 - ruokintalinjastot
- Henkilö-, ja ajoneuvoliikenne
- Tautisulku
- Vain välttämättömät henkilöt eläintiloihin
 - suojavaatteet ja –jalkineet

Tautiriskien käytännön hallinta tiloilla

- Ajoneuvot ja urakoitsijat
 - rehu- ja lantareittien risteäminen
 - jäteastioiden sijoittelu
 - yhteiskäytössä olevat koneet
 - raadot ja niiden käsittely
- Kontaktit ulkomaille
 - omat ja työntekijöiden matkat (48 tunnin sääntö)
 - salmonellatesti
 - vierailualueen tautitilanteen selvitys
- Muut kotieläimet (sekatilat/siipikarja/siat)
- Pesut ja desinfioinnit
- Sairastilat

Tautiriskien käytännön hallinta tiloilla

- Eläinten vastustuskyvyn lisääminen
 - hyvinvoinnista huolehtiminen
 - asianmukainen ruokinta ja veden saanti
- Tautiseuranta, teurastulosten arviointi, lääkitykset, tuotantoseuranta
- Suunnitelmallinen terveydenhuolto
- Yhteistyö eri tahojen välillä
- Oman tilan tautiriskien kartoitus ja mahdolliset kriittiset pisteet

Kiitos!

